

Tillit, tolerans och lycka – Ny nationalekonomisk forskning vid IFN

Niclas Berggren

Särtryck ur Magnus Henrekson (red.),
IFN 1939–2019 – 80 år av ekonomisk forskning

 INSTITUTET FÖR
NÄRINGSLIVSFORSKNING

TILLIT, TOLERANS OCH LYCKA – NY NATIONAL- EKONOMISK FORSKNING VID IFN*

NICLAS BERGGREN

ETT NYTT FORSKNINGSPROGRAM

När Institutet för Näringslivsforskning var 74 år gammalt, 2013, startades forskningsprogrammet *Institutionernas ekonomi*. Nu har det gått sex år, och det passar bra att i samband med institutets 80-årsjubileum skildra vilka bidrag som har gjorts av de medverkande IFN-forskarna under denna tid.

Syftet med forskningsprogrammet, som utgör Sveriges enda sammanhållna nationalekonomiska forskningsgrupp med inriktning mot institutioner och kultur, är att ta ytterligare steg, jämfört med traditionell nationalekonomisk forskning, och studera de *kulturella* och *institutionella* grunderna för en växande ekonomi och ett harmoniskt samhälle.

En bärande tes för programmet är att det som i hög grad avgör ekonomisk, politisk och social framgång i ett land är människors uppfattningar om vad man bör och inte bör göra (deras moral och normer) och deras sätt att se på andra människor (deras sociala attityder) – vilket kan kallas deras kultur. Denna kultur är ofta omedvetet förmedlad från tidigare generationer och relativt stabil men anpassas i olika avseenden över tid (Guiso, Sapienza och Zingales 2006, s. 23).¹ Därutöver är tesen att ekonomisk, politisk och social framgång i ett land även på ett betydan-

---

* Ett stort tack till Magnus Henrekson och Therese Nilsson för noggranna och konstruktiva synpunkter på denna text.

¹ Givetvis varierar de kulturella uttrycken i en grupp; men en grupp kan som helhet kännetecknas av att vissa kulturella yttringar delas i relativt hög grad. Om uppemot två tredjedelar av en grupps medlemmar säger att man kan lita på människor i allmänhet (som i Norge) blir livet annorlunda för gruppens samtliga medlemmar än om sex procent säger samma sak (som i Brasilien).

de sätt påverkas av dess rättssystem – vilket kan kallas dess formella institutioner. Lagar och andra nedtecknade regler, om vem som äger vad och om hur konflikter mellan människor hanteras, är centrala för förutsägbarhet och en förmåga att lita på andra. Ett effektivt och opartiskt rättssystem kan förväntas stimulera fredlig samexistens, innovationer, investeringar, en vilja att utbilda sig och planera för framtiden och ekonomisk tillväxt.

Dessa teser har förstås teoretisk grund (t.ex. utvecklade i North 1990, Myhrman 1994, Acemoglu, Johnson och Robinson 2005 och Rose 2012, 2018), men det har också under senare decennier vuxit fram ett livaktigt forskningsfält inom nationalekonomin, inom vilket studier visar att det också finns empiriskt stöd för dem. Vad gäller kultur har t.ex. tillit, tolerans, individualism och religion studerats – både vad som ger upphov till dessa företeelser och vilka konsekvenser de för med sig i ett samhälle. Exempelvis är det numera välbelagt att tillit människor emellan gynnar ekonomiska transaktioner och ekonomisk tillväxt (Zak och Knack 2001, Berggren, Elinder och Jordahl 2008, Alghan och Cahuc 2010, 2013, Bjørnskov 2012, 2018).² Vad gäller institutioner har Västvärldens enorma välståndsutveckling från tiden för den industriella revolutionen och framåt främst kopplats till sådant som maktindelning och skydd av privat ägande, både i ekonomisk-historiska och nationalekonomiska analyser.³ Det finns även en litteratur om hur kultur påverkar institutioner och om hur institutioner påverkar kultur (Alesina och Giuliano 2015).

Detta kapitel har dock inte för avsikt att ge en fullständig översikt av all nationalekonomisk forskning om institutioner och kultur. Syftet är istället, att mot bakgrund av detta framväxande forskningsfält, ge en översikt av vilka bidrag IFN-forskare har gjort på området, inom ramen för forskningsprogrammet *Institutionernas ekonomi*. Detta görs i avsnitt 2, som tematiskt presenterar publicerad forskning av programmets forskargrupp (Niclas Berggren, Andreas Bergh, Assar Lindbeck, Martin Ljunge och Therese Nilsson) från och med 2014 fram till juli 2019.⁴ I avsnitt 3 ges sedan några kvantitativa indikatorer på forskningens omfattning och genomslag, och

2 För andra resultat inom det nationalekonomiska forskningsfältet om kultur, se t.ex. Berggren och Jordahl (2006), Guiso, Sapienza och Zingales (2006, 2008, 2009, 2016), Berggren och Bjørnskov (2011, 2013), Gorodnichenko och Roland (2011a, 2011b), Roland (2015) och Giavazzi, Petkov och Schiantarelli (2019).

3 Se t.ex. North och Thomas (1973), Pelikan (1979), Rosenberg och Birdzell (1986), Eggertsson (1990), Mokyr (1990), Persson och Tabellini (2003), Rodrik, Subramanian och Trebbi (2004), Waldenström (2005), de Haan, Lundström och Sturm (2006), Besley och Ghatak (2010) och Acemoglu m.fl. (2019).

4 Programmet har även två affilierade forskare, Christian Bjørnskov och Yves Zenou, vars digra forskningsproduktion emellertid inte ingår i denna sammanställning, utom i de fall där en av dem är medförfattare. Se istället deras hemsidor: <http://pure.au.dk/portal/en/chbj@econ.au.dk> samt <https://sites.google.com/site/yveszenou/>.

i avsnitt 4 anges programmets finansörer. Avsnitt 5 avslutar kapitlet med sammanfattande slutsatser – vad har denna forskning gett upphov till för viktiga insikter?

Programmet har som ledstjärna att bedriva sitt vetenskapliga arbete i linje med IFN:s tre huvuduppgifter – att:

- bedriva oberoende nationalekonomisk forskning på högsta internationella akademiska nivå;
- bidra med högkvalitativa analyser och policyrekommendationer till offentliga och privata beslutsfattare på områden av hög relevans för det svenska näringslivet;
- sprida våra forskningsresultat till den akademiska världen och samhället i stort.

Utgångspunkten för programmets forskning är med andra ord att försöka klargöra, med bästa tillgängliga vetenskapliga metoder, hur ett lands regelsystem och kulturella karaktär påverkar dess ekonomiska, politiska och sociala funktionssätt och vilka reformer som är tänkbara för att bättre uppnå olika mål. Detta kapitel utgör en del i arbetet med att sprida dessa insikter till en publik bortom den strikt akademiska.

NYA INSIKTER FRÅN FORSKNINGEN VID IFN

I detta avsnitt presenteras den forskning av programmets deltagare som har publicerats, eller accepterats för publicering, i vetenskapliga tidskrifter eller på akademiska förlag under perioden januari 2014 – juli 2019. Vilka resultat har forskarna kommit fram till? Detta anges tematiskt i sex delavsnitt, som rör tillit, tolerans, lycka, ekonomisk frihet och globalisering, välfärdsstaten samt övrigt.⁵ Presentationen av resultaten är sådan att samtliga publikationer anges i en tabell per tema, med slutsatser efter respektive tabell.

TILLIT

Tillit är en av de kulturella faktorer som har tilldragit sig mest intresse i samhällsvetenskaplig forskning på senare år. Med tillit avses här social tillit, dvs. tillit till människor i allmänhet, som man inte känner eller känner till särskilt mycket om.⁶ Ett centralt skäl för det stora intresset är att tillit har visat sig ha en rad positiva

⁵ För tidigare bidrag på detta forskningsområdet av programmets deltagare, se Berggren (2014).

⁶ Måttet baseras på enkäter, t.ex. World Values Survey, European Values Study, European Social Survey och General Social Survey. En variant utgår från följande fråga: "Allmänt sett, anser du att man kan lita på de flesta människor eller att du behöver vara mycket försiktig när du har med människor att göra?" Andelen som svarar att man kan lita på de flesta människor utgör ett mått på social tillit, t.ex. för ett land. En annan variant ber respondenterna att ange på en tiogradig skala hur stark deras tillit till människor i allmänhet är.

effekter på samhället. Ovan nämndes ekonomisk tillväxt, men andra effekter har också påvisats – t.ex. lycka, hälsa och hög skattemoral (Uslaner 2018).

Även IFN:s forskare har funnit det intressant att studera tillit – såväl dess bestämningfaktorer som dess konsekvenser. I *tabell 1* presenteras mycket kortfattat de elva studier som har publicerats om tillit inom ramen för *Institutionernas ekonomi* 2014–2019.

Tabell 1 IFN-forskning om social tillit 2014–2019.

Forskare och år	Titel	Utfallsvariabel	Huvudsaklig förklarande variabel	Resultat
Bergh och Bjørnskov (2019)	Trust Us to Repay: Social Trust, Long-Term Interest Rates and Sovereign Credit Ratings	Tioåriga obligationsräntor samt kreditbetyg av Standard & Poor's	Tillit (genomsnitt på landsnivå)	I länder med låg tillit är långa räntor och kreditbetyg betydligt känsligare för problem med inflation och ekonomisk tillväxt än i länder med hög tillit.
Bergh och Öhrvall (2018)	A Sticky Trait: Social Trust among Swedish Expatriates in Countries with Varying Institutional Quality	Tillit (på individnivå) hos utvandrare från Sverige	Tidigare tillit (på individnivå) hos utvandrare från Sverige; institutionell kvalitet i det nya landet	Den höga tillit som svenska utvandrare har med sig är robust för personer som var över 30 då de utvandrade; för övriga avtar tilliten över tid om korruptionen är hög och kvaliteten på rättssystemet låg.
Ljunge (2018a)	Trust Promotes Health: Addressing Reverse Causality by Studying Children of Immigrants	Hälsa hos invandrades barn	Tillit (genomsnitt i föräldrarnas hemländer)	Ju högre tillit i det land föräldrar till andra generationens invandrare i Europa kom från, desto bättre hälsa har dessa barn.
Ljunge (2018b)	The Role of Trust in Explaining Health and Wealth Gaps in the EU	Hälsa, tillit, inkomst, sysselsättning och arbetstid hos andra generationens invandrare i Europa	Tillit (genomsnitt i föräldrarnas hemländer)	Hög tillit i de länder föräldrar till andra generationens invandrare i Europa kommer ifrån leder till bättre hälsa, högre tillit, högre inkomst, högre sysselsättnings sannolikhet och mer arbetstid hos barnen.

Berggren och Bjørnskov (2017)	The Market-Promoting and Market-Preserving Role of Social Trust in Reforms of Policies and Institutions	Större förändringar i två typer av ekonomisk frihet: rättssystemets kvalitet och graden av reglering	Tillit (genomsnitt på landsnivå)	Tillit underlättar reformer som ökar den ekonomiska friheten och försvårar reformer som minskar den ekonomiska friheten.
Berggren, Daunfeldt och Hellström (2016)	Does Social Trust Speed Up Reforms? The Case of Central-Bank Independence	Antal år (från 1980) det tog att införa oberoende centralbank	Tillit (genomsnitt på landsnivå)	Länder med låg och hög tillit införde oberoende centralbank snabbare än länder med tillit på mellannivå. Relationen ser ut som ett upp- och nedvänt U.
Berggren, Daunfeldt och Hellström (2014)	Social Trust and Central-Bank Independence	Grad av oberoende för centralbanken	Tillit (genomsnitt på landsnivå)	Länder med låg och hög tillit har en mer oberoende centralbank än länder med tillit på mellannivå. Relationen ser ut som ett U.
Bergh och Bjørnskov (2014)	Trust, Welfare States and Income Equality: Sorting Out the Causality	Inkomstjämlighet	Tillit (genomsnitt på landsnivå)	Tillit har en positiv effekt på både brutto- och nettoinkomstjämlighet. Inget stöd hittas för att inkomstjämlighet ökar tillit.
Ljunge (2014a)	Social Capital and Health: Evidence that Ancestral Trust Promotes Health Among Children of Immigrants	Objektiv och subjektiv hälsa hos andra generationens invandrare i Europa	Tillit (genomsnitt på landsnivå)	Ju högre tillit i det land föräldrar till andra generationens invandrare i Europa kom från, desto bättre hälsa har dessa invandrare.
Ljunge (2014b)	Trust Issues: Evidence on the Intergenerational Trust Transmission from Children of Immigrants	Tillit (på individnivå) hos andra generationens invandrare i Europa	Tillit (genomsnitt på landsnivå) i föräldrarnas hemländer	Tilliten är högre hos andra generationens invandrare ju högre den är i moderns hemland. Den består, även i länder med låg tillit, om tilliten i moderns hemland var tillräckligt hög.
Ljunge (2014c)	Social Capital and Political Institutions: Evidence that Democracy Fosters Trust	Tillit (på individnivå) hos andra generationens invandrare i Europa	Grad av demokrati i faderns hemland	Ju mer demokratiska de politiska institutionerna är i de länder varifrån fäderna till andra generationens invandrare i Europa kommer ifrån, desto högre tillit har de.

Not: Fullständiga referenser återfinns i referenslistan. För mer detaljerade resultat och teoretiska resonemang om mekanismer bakom resultaten hänvisar vi till de enskilda studierna, som förutom på tidskrifternas och förlags hemsidor kan erhållas genom att kontakta forskarna.

För att sammanfatta IFN-forskningen på detta område är den viktigaste insikten att tillit är en ytterst värdefull resurs i ett samhälle, vilket är i linje med tidigare forskning. Våra studier tyder på att tillit bidrar till mer stabila marknadsräntor och kreditbetyg, reformer som ökar rättssystemets kvalitet och minskar reglerings omfattning, snabbare tillkomst av oberoende centralbanker, mer oberoende centralbanker och mer inkomstjämlighet (på landsnivå) samt till bättre hälsa, högre inkomst, högre sysselsättnings sannolikhet och mer arbetstid (på individnivå). Det är därför av största intresse att bevara en hög tillitsnivå i de länder där den redan är hög (där vår forskning tyder på betydande beständighet) och att försöka förstärka den i de länder där den är låg. En möjlig väg framåt för ökad tillit är att stärka demokratin samt marknadsekonomins och rättssystemets ställning (Berggren och Jordahl 2006) samt försvagad religiositet (Berggren och Bjørnskov 2011).

TOLERANS

Tre av programmets medarbetare har varit med om att bygga upp ett av de nyaste forskningsområdena inom ”kulturell nationalekonomi” – det som rör tolerans. Före den tidsperiod som detta kapitel täcker genomfördes tre studier: Berggren och Elinder (2012a, 2012b) visade att det finns länkar mellan tolerans och ekonomisk tillväxt, medan Berggren och Nilsson (2013) identifierade ett positivt samband mellan ekonomisk frihet och tolerans. Därefter har forskningen fortsatt.

Med tolerans avses en social attityd av öppenhet gentemot andra människor. Corneo och Jeanne (2009, s. 691) definierar begreppet som ”respekt för mångfald”, och Florida (2003, s. 10) som ”öppenhet, inkluderbarhet och mångfald med avseende på alla etniciteter, raser och sätt att leva”. Det är främst tre typer av enkätmått som har använts i IFN:s forskning om tolerans: vilka grupper respondenter (inte) vill ha som grannar, vilka grupper som respondenter (inte) anser ska få tala offentligt, ha böcker i bibliotek och undervisa ungdomar och den andel som anser att det är viktigt att lära barn tolerans.

Tolerans är av vikt att studera av flera skäl. Tolerans påverkar en ekonomisk funktionssätt. Om man väljer bort personer på grund av egenskaper eller åsikter som inte har med deras förmåga att göra försämrar man effektiviteten i ekonomin; likaså kan samarbetsproblem uppstå om det inte råder respekt och öppenhet, på en marknad eller i ett företag. Den som tydligast har understrukit detta är Florida (2003); som Mokyr (1990, s. 12) påpekar i sin studie av teknologiskt framåtskridande: ”innovation kräver mångfald och tolerans”. Tolerans har också kopplats till lycka (Ingelhart m.fl. 2008) och till skydd för minoriteter (Corneo och Jeanne 2009).

Mot denna bakgrund presenteras, i *tabell 2*, kort de fyra studier som IFN-forskarna har publicerat 2014–2019 på detta område.

Tabell 2 IFN-forskning om tolerans 2014–2019.

Forskare och år	Titel	Utfallsvariabel	Huvudsaklig förklarande variabel	Resultat
Berggren, Ljunge och Nilsson (2019)	Roots of Tolerance Among Second-Generation Immigrants	Tolerans mot homosexuella hos andra generationens invandrare i Europa	46 stycken (faktorer i föräldrarnas hemländer) samt individfaktorer	En bakgrundsfaktor är mycket robust: andelen muslimer i föräldrarnas hemländer. Men på individnivå drivs resultatet av individuell religiositet snarare än att vara muslim. Tre andra bakgrundsfaktorer spelar roll: andelen som anser att barn ska lära sig tolerans och respekt, andelen som anser att barn ska lära sig att ta ansvar samt opartiska institutioner.
Berggren och Nilsson (2016)	Tolerance in the United States: Does Economic Freedom Transform Racial, Religious, Political and Sexual Attitudes?	Tolerans mot ateister, kommunister, homosexuella och rasister i amerikanska delstater	Ekonomisk frihet i amerikanska delstater	Tolerans gynnas av ett skattesystem som är generellt och som inte diskriminerar (men effekten är svagare för tolerans mot rasister än för tolerans mot de andra tre grupperna).
Berggren och Nilsson (2015)	Globalization and the Transmission of Social Values: The Case of Tolerance	Andelen som anser det viktigt att lära barn tolerans	Globalisering	Ekonomisk och social, men inte politisk, globalisering är positivt relaterad till en vilja att lära barn tolerans.
Berggren och Nilsson (2014)	Market Institutions Bring Tolerance, Especially Where There Is Social Trust	Tolerans mot homosexuella samt mot personer av annan ras	Ekonomisk frihet och tillit	Ekonomisk frihet, inklusive rättssystemets kvalitet, stimulerar tolerans, och effekten är starkare ju mer tillit det finns i ett samhälle.

Not: Fullständiga referenser återfinns i referenslistan. För mer detaljerade resultat och teoretiska resonemang om mekanismer bakom resultaten hänvisar vi till de enskilda studierna, som förutom på tidskrifters och förlags hemsidor kan erhållas genom att kontakta forskarna.

IFN-forskningen om tolerans kan sammanfattas på följande vis. Mot bakgrund av den forskning som visar att tolerans tenderar att bidra till mer ekonomisk dynamik och social harmoni finner vi att formella institutioner har förmåga att stimulera tolerans. Dels genom att de inhemska regelverken blir mer marknadsorienterade, inte minst att rättssystemet blir mer effektivt och opartiskt (i vilket fall förekomsten av tillit gör den positiva effekten än större); dels genom att regelverk och ekonomisk verksamhet blir mer öppna för globalisering. Den senare effekten tycks uppkomma genom att föräldrar inser att deras barn har större chans att lyckas i livet i en mer globaliserad värld om barnen ser på människor som är annorlunda med ett öppet sinnelag. I amerikansk kontext visar forskningen också att icke-generell beskattning riskerar att minska toleransen, då detta kan skapa spänningar människor emellan.

Slutligen studeras vad som påverkar hur toleranta andra generationens invandrare i Europa är gentemot homosexuella. Sådan tolerans kan ses som en indikator på hur västerländskt/liberalt orienterade dessa invandrare är. Metoden kopplar toleransen till 46 bakomliggande faktorer i föräldrarnas hemländer. Det visar sig återigen att formella institutioners kvalitet stimulerar tolerans: den andra generationens invandrare födda i Europa vars föräldrar kommer från länder med opartiska regelverk är mer toleranta. Detsamma gäller om föräldrarna kommer från länder där det anses viktigt att lära barn tolerans och respekt samt ansvarstagande. Den allra viktigaste förklaringsfaktorn är dock andelen muslimer i föräldrarnas hemländer, vilken är negativt relaterad till tolerans. Mekanismen är dock inte främst att andra generationens invandrare själva är muslimer utan att de är religiösa. Institutioner och toleransvänliga värderingar, som svag religiositet, inte minst i muslimsk kontext, är alltså faktorer som har potential att stärka toleransen.

LYCKA OCH TILLFREDSSTÄLLELSE

Sedan enkäter i början av 1980-talet började fråga människor om hur lyckliga de var har en stor empirisk forskning undersökt vad som ger lycka; för en bra introduktion, se Diener, Oishi och Lucas (2002). Även nationalekonomer har i ökad grad kommit att intressera sig för denna frågeställning (se Frey och Stutzer 2001) – vilket inte är så konstigt med tanke på att mycket av ämnets dominerande teoribildning rör maximering av förväntad nytta och social välfärd. Detta gäller även IFN-forskare.

Tre begrepp florerar i denna litteratur. Ett vanligt sätt att förstå dem är att se subjektivt välmående som det övergripande begreppet och livstillfredsställelse (som är mer reflekterande till sin karaktär) och lycka (som är mer affektiv till sin karaktär) som två aspekter av subjektivt välmående. Samtliga dessa begrepp rör synen på det egna livet och den grad, i olika avseenden, som man uppskattar att

leva det (jfr Kahneman och Krueger 2003 och Veenhoven 2012). Det finns också en relaterad litteratur som undersöker tillfredsställelse med olika specifika fenomen i livet och i samhället, t.ex. om man är nöjd med hur demokratin fungerar i det land där man bor.

Vad har IFN-forskarna publicerat på detta område under perioden 2014–2019? *Tabell 3* tar upp de fem bidragen.

Tabell 3 IFN-forskning om lycka och tillfredsställelse 2014–2019.

Forskare och år	Titel	Utfallsvariabel	Huvudsaklig förklarande variabel	Resultat
Berggren och Bjørnskov (2019a)	Do Voters Dislike Liberalizing Reforms? New Evidence Using Data on Satisfaction with Democracy	Tillfredsställelse med demokratin	Större förändringar i ekonomisk frihet	Reformer som stärker rättssystemets kvalitet, som ökar graden av ekonomisk öppenhet och som minskar omfattningen av regleringar ökar tillfredsställelsen med hur demokratin fungerar; och vice versa.
Berggren, Bjørnskov och Nilsson (2018)	Do Equal Rights for a Minority Affect General Life Satisfaction?	Livstillfredsställelse (genomsnitt på landsnivå)	Hur lika rättigheter är beroende på sexuell läggning på tre områden: frånvaro av förföljelse, erkännande och skydd.	Den livstillfredsställelse människor i allmänhet rapporterar är högre vid lika rättigheter – särskilt vad gäller äktenskap, adoption och sexuell myndighetsålder.
Berggren, Bjørnskov och Nilsson (2017)	What Aspects of Society Matter for the Quality of Life of a Minority? Global Evidence from the New Gay Happiness Index	Livskvalitet hos homosexuella män (genomsnitt på landsnivå)	Institutioner, religion	Livskvaliteten hos homosexuella män är positivt relaterad till lika rättigheter, BNP/capita, demokrati och globalisering samt negativt relaterad till religion och postkommunistiska samhällen.

Ljunge (2016)	Migrants, Health, and Happiness: Evidence that Health Assessments Travel with Migrants and Predict Well-Being	Subjektiv hälsa samt lycka och livstillfredsställelse hos andra generationens invandrare i Europa	Subjektiv hälsa (genomsnitt i föräldrarnas hemländer samt individuell nivå hos andra generationens invandrare i Europa)	Ju bättre hälsa som människor rapporterar i de länder föräldrarna till andra generationens invandrare i Europa kommer från, desto bättre hälsa hos andra generationens invandrare i Europa. Bättre subjektiv hälsa ger vidare upphov till betydligt högre lycka och livstillfredsställelse.
Berggren, Bjørnskov och Lipka (2015)	Legitimacy and the Cost of Government	Tillväxt i BNP/capita	Tillfredsställelse med demokratin, statens storlek	Ju mer tillfredsställda människor är med demokratin, desto större är den negativa effekten på ekonomisk tillväxt av en stor stat.

Not: Fullständiga referenser återfinns i referenslistan. För mer detaljerade resultat och teoretiska resonemang om mekanismer bakom resultaten hänvisar vi till de enskilda studierna, som förutom på tidskrifters och förlags hemsidor kan erhållas genom att kontakta forskarna.

IFN:s bidrag på detta forskningsområde har ett institutionellt fokus och kopplar ekonomins och rättsstatens regelverk till kulturella variabler. Ett par studier fokuserar på hur en minoritet (homosexuella) behandlas i lagstiftning och hur det påverkar minoritetens egen livskvalitet och lyckan i befolkningen i stort. Det visar sig att statlig neutralitet och likabehandling utgör en förtjänst i dubbel mening: Både minoriteten i sig och folk i allmänhet blir lyckligare därav. Likaså visar IFN:s forskning att en annan minoritet blir lyckligare av bättre upplevd hälsa – det gäller andra generationens invandrare, vars hälsa för övrigt starkt präglas av den upplevda hälsan i föräldrarnas hemländer. Slutligen använder sig ett par studier av ett mått på tillfredsställelse med demokratin. Denna tillfredsställelse gynnas av liberala ekonomiska reformer, tvärt emot vad som påstås av Naomi Klein och flera andra opinionsbildare med stort globalt genomslag. Tillfredsställelse med demokrati ger också upphov till att den negativa effekt som statens storlek har på ekonomisk tillväxt blir större, vilket antyder att politiker får spelrum att genomföra politik som inte är tillväxtbefrämjande när väljarna redan är relativt nöjda.

INSTITUTIONELL KVALITET OCH GLOBALISERING

Mycket av den forskning inom det kulturella området som redan har presenterats har inkluderat institutionella variabler och de marknadsprocesser som emanerar från det institutionella ramverket. En del annan IFN-forskning fokuserar mer direkt på institutionell kvalitet och globalisering och konsekvenserna därav. De nio studier som gör det presenteras i *tabell 4*.

Tabell 4 IFN-forskning om institutionell kvalitet och globalisering 2014–2019.

Forskare och år	Titel	Utfallsvariabel	Huvudsaklig förklarande variabel	Resultat
Berggren och Bjørnskov (2019b)	Regulation and Government Debt	Statsskuld som andel av BNP	Regleringar av arbetsmarknaden, näringslivet och kreditverksamhet	Liberala regleringar, särskilt avseende kreditgivning, är negativt relaterade till statsskuldens storlek.
Bergh, Mirkina och Nilsson (2019)	Can Social Spending Cushion the Inequality Effect of Globalization?	Inkomstjämlighet	Globalisering, sociala utgifter som andel av BNP	Medan globalisering tenderar att öka inkomstjämligheten inom länder, tycks sociala utgifter inom länderna inte kunna dämpa denna effekt.
Bergh (2017)	Explaining the Labor Market Gaps between Immigrants and Natives in the OECD	Sysselsättningsgapet mellan infödda och invandrare	Arbetsmarknadsinstitutioner, sociala faktorer, intolerans	Den huvudsakliga förklaringen till gapet i sysselsättning mellan infödda och invandrare är arbetsmarknadsinstitutioner som gör det svårt för invandrare att komma in på arbetsmarknaden; särskilt viktig faktor: kollektivavtals-system.

Berggren, Bergh och Bjørnskov (2015)	What Matters for Growth in Europe? Institutions versus Policies, Quality versus Instability	Tillväxt i BNP/ capita	Kvalitet på in- stitutioner och ekonomisk po- litik, instabilitet hos institutioner och ekonomisk politik	Den ekonomiska politikens kvalitet gynnar ekonomisk tillväxt, och denna positiva effekt blir större ju mer instabil den förda ekonomiska politi- ken är.
Bergh och Henrekson (2015)	Government Size and Growth: A Rejoinder	Tillväxt i BNP/ capita	Statens storlek som andel av BNP	Mer bevis för att en större stat är relate- rad till lägre ekono- misk tillväxt.
Bergh, Mirkina och Nilsson (2015)	Do the Poor Benefit from Globalization Regardless of Institutional Quality?	Fattigdom	Globalisering, institutionell kvalitet	Globalisering har förmåga att redu- cera fattigdomen i ett land, och ef- fekten är större när institutionerna har låg kvalitet (pga. korruption och lågt demokratiskt an- svarsutkrävande).
Welander, Lyttkens och Nilsson (2015)	Globalization, Democracy and Child Health in Developing Countries	Barnhälsa	Globalisering, demokrati	Både demokrati och globalisering gyn- nar barnhälsa; om länder som har hög globalisering också är demokratiska blir effekten större (genom bättre nä- ringstillgång).
Bergh, Mirkina och Nilsson (2014)	Globalization and Institutional Quality: A Panel Data Analysis	Institutionell kva- litet	Globalisering	Handel och kapital- flöden, liksom so- cial globalisering, är relaterade till högre institutionell kva- litet i rika länder, men till lägre insti- tutionell kvalitet i fattiga länder (i det senare fallet pga. naturresurser och därmed relaterade politiska problem).

Bergh och Nilsson (2014)	Is Globalization Reducing Absolute Poverty?	Fattigdom	Globalisering	Globaliseringen, särskilt fria informationsflöden och frihandel, minskar fattigdomen.
--------------------------	---	-----------	---------------	---

Not: Fullständiga referenser återfinns i referenslistan. För mer detaljerade resultat och teoretiska resonemang om mekanismer bakom resultaten hänvisar vi till de enskilda studierna, som förutom på tidskrifters och förlags hemsidor kan erhållas genom att kontakta forskarna.

Sammanfattningsvis visar IFN-forskningen på detta område att institutionell kvalitet och globalisering är kraftfulla faktorer bakom såväl ekonomiska som sociala utfall. I de flesta fall är båda gynnsamma, t.ex. för ekonomisk tillväxt, minskad fattigdom och bättre hälsa, men det finns också fall där globalisering visas leda till ökad inkomstojämlikhet och till lägre institutionell kvalitet i fattiga länder. Det viktiga, när liberaliserande reformer genomförs, är att försöka ta tillvara fördelarna och att, genom medvetenhet om nackdelarna, försöka motverka de senare på olika sätt.

VÄLFÄRDSSTATEN

De nordiska länderna är berömda för sina i många avseenden framgångsrika välfärdssystem. Ekonomer har dock påpekat att det också finns problem i stater med långtgående socioekonomiska och stabiliseringspolitiska ambitioner – se t.ex. Lindbeck (1997) för en diskussion av ”det svenska experimentet” samt Bergh (2014). Frågor om ”den stora staten” och dess möjligheter och svårigheter har alltså intresserat IFN-forskare i *Institutionernas ekonomi*. De åtta artiklar som har publicerats på detta område 2014–2019 presenteras i *tabell 5*.

Tabell 5 IFN-forskning om välfärdsstaten 2014–2019.

Forskare och år	Titel	Utfallsvariabel	Huvudsaklig förklarande variabel	Resultat
Bergh (2019)	Hayekian Welfare States: Explaining the Co-Existence of Economic Freedom and Big Government	Statens storlek, ekonomisk frihet	Kunskapens grad av decentralisering, tillit	En stor välfärdsstat kan vara livskraftig om den kombineras med ekonomisk frihet på andra områden och om systemen utformas så att decentraliserad kunskap tas tillvara.

Lindbeck och Persson (2018)	Social Norms in Social Insurance	Socialföräkringar, arbetsutbud, moralisk risk och fusk	Sociala normer	Analys av under vilka villkor sociala normer kan öka den sociala välfärden och hur normer kan kompensera för begränsad information.
Bergh, Dackehag och Rode (2017)	Are OECD Policy Recommendations for Public Sector Reform Biased against Welfare States? Evidence from a New Database	Reformbehov enligt OECD	Ekonomisk frihet	Det reformbehov OECD anser föreliggande förklaras i hög grad av nivån av ekonomisk frihet: ju lägre ekonomisk frihet, desto större reformbehov. Det angivna reformbehovet prediceras dock inte efterföljande förändringar i välfärdsstatens omfattning.
Bhalotra, Karlsson och Nilsson (2017)	Infant Health and Longevity: Evidence from A Historical Intervention in Sweden	Spädbarnshälsa, livslängd	Utbildningsinsats för mödrar	En reform med spädbarnsvård och information till föräldrar ledde till bättre barnhälsa och längre livslängd, särskilt för barn födda utanför äktenskapet.
Lindbeck, Palme och Persson (2016)	Sickness Absence and Local Benefit Cultures	Sjukfrånvaro	Sociala normer	Sjukfrånvaron varierar inom Sverige och kan inte helt förklaras av traditionella faktorer. Lokala gruppbetenden förklarar en hel del av variationen.
Bergh (2015a)	The Future of Welfare Services: How Worried Should We Be about Baumol, Wagner and Ageing?	Välfärdsstatens tjänster	Kostnadsutveckling, skattekvot, åldersutvecklingen	Välfärdsstaten utmanas av kostnadsutvecklingen, skattekvoten och åldersutvecklingen; lösningar kan innefatta högre skatter eller mer privat finansiering, med risk för minskat folkligt stöd.

Bergh (2015b)	Yes, There Are Hayekian Welfare States (At Least in Theory)	Statens storlek	Kunskapens grad av centralisering, ekonomisk frihet	Liberal reglering kan kombineras med ambitiösa socialförsäkringssystem om de senare nyttjar decentraliserad kunskap.
Bergh (2014b)	What Are the Policy Lessons from Sweden? On the Rise, Fall and Revival of a Capitalist Welfare State	Svensk ekonomisk och socioekonomisk utveckling	Institutioner	Analys av varför Sverige blev rikt och jämlikt pekar på betydelsen av marknadsvänliga institutioner och faktorer före välfärdsstaten.

Not: Fullständiga referenser återfinns i referenslistan. För mer detaljerade resultat och teoretiska resonemang om mekanismer bakom resultaten hänvisar vi till de enskilda studierna, som förutom på tidskrifters och förlags hemsidor kan erhållas genom att kontakta forskarna.

IFN-forskarnas studier på välfärdsområdet visar att väl utformade åtgärder kan ha mycket positiva effekter, som i fallet med utbildning och information till föräldrar, men också att välfärdsstaten medför risker som kan behöva motverkas. Exempelvis kan en stor stat behöva kombineras med liberala reformer som stärker rättssystemet, säkrar frihandel och lättar på olika regleringar, liksom med system av privat tilläggsfinansiering. Forskningen visar också på den viktiga betydelse som kulturella faktorer har för att välfärdsstaten ska fungera väl – för arbete och flit samt undvikande av fusk. Det gäller inte minst sociala normer, som upprätthåller ett ansvarsfullt beteende.

KORRUPTION

Hur väl en stor stat fungerar och hur legitim den anses vara beror bl.a. både på formella och informella regler om hur offentliga medel används. Missbruk är vanligt i många länder, inte minst i form av korruption. I Sverige är korruptionen enligt internationella bedömare mycket låg, men den kan ändå förekomma när de offentliga åtagandena blir allt fler och där de kombineras med olika privata aktörer som producenter av olika tjänster (Andersson m.fl. 2014). IFN-forskare har undersökt förekomsten av korruption i den kommunala sektorn i ett par publicerade studier 2014–2019, vilka redovisas i *tabell 6*.

Tabell 6 IFN-forskning om korruption 2014–2019.

Forskare och år	Titel	Utfallsvariabel	Huvudsaklig förklarande variabel	Resultat
Bergh m.fl. (2019)	Municipally Owned Enterprises as Danger Zones for Corruption? How Politicians Having Feet in Two Camps May Undermine Conditions for Accountability	Överlappning mellan uppdrag som politiker och styrelseledamot i kommunägda bolag	Skapande av kommunägda bolag	En nätverksanalys i elva svenska kommuner visar att det finns betydande överlappning mellan att vara kommunpolitiker och att vara styrelseledamot i kommunägda bolag, vilket kan underminera möjligheter till ansvarsutkrävande.
Bergh, Fink och Öhrvall (2017)	More Politicians, More Corruption: Evidence from Swedish Municipalities	Korruption i svenska kommuner	Antal politiker i kommunstyrelsen	Ju fler ledamöter av kommunstyrelsen i en kommun, desto mer korruption.

Not: Fullständiga referenser återfinns i referenslistan. För mer detaljerade resultat och teoretiska resonemang om mekanismer bakom resultaten hänvisar vi till de enskilda studierna, som förutom på tidskrifters och förlags hemsidor kan erhållas genom att kontakta forskarna.

Sammanfattningsvis indikerar denna forskning att det kan finnas ett större problem med korruption i svenska kommuner än många har trott – inte minst i samband med skapandet och styrningen av kommunägda bolag, där det finns täta band mellan politiker och företag. En möjlig lösning på problemet är, enligt en av studierna, att minska antalet politiker i kommunernas ledning.

ÖVRIGT

De medverkande forskarna har genomfört ytterligare sju studier inom ramen för programmet som inte låter sig sorteras in under de sex rubrikerna ovan. Dessa redovisas i *tabell 7*.

Tabell 7 IFN-forskning om övrigt 2014–2019.

Forskare och år	Titel	Utfallsvariabel	Huvudsaklig förklarande variabel	Resultat
Bergh och Wichardt (2018)	Accounting for Context: Separating Monetary and (Uncertain) Social Incentives	Samarbete	Ekonomiska incitement, sociala normer	Normer påverkar om samarbete eller ej sker; kvinnor är mer känsliga för normer.
Costa-Font och Ljunge (2018)	The "Healthy Worker Effect": Do Healthy People Climb the Occupational Ladder?	Yrkesstatus	Hälsa	Hälsa har positiv effekt på yrkesstatus – att bli chef, att ha autonomi och att ha inflytande.
Ljunge (2017)	Cultural Determinants of Gender Roles: Pragmatism as an Underpinning Attitude toward Gender Equality among Children of Immigrants	Syn på könsroller hos andra generationens invandrare i Europa	Sex kulturella karakteristika hos föräldrarnas hemländer	När föräldrarnas hemländer präglas av maskulinitet är andra generationens invandrare mindre positiva till jämställdhet, och när de präglas av pragmatism är de mer positiva till jämställdhet.
Berggren (2016)	Does Belief in Objective Morality Lead to Coercion? An Analysis of the Arguments of Kelsen and Buchanan	Förespråkande av politiskt tvång	Tron på en objektiv moral	Analysen identifierar tre villkor för att en tro på en objektiv moral ska ge upphov till den politiska syn där utbrett tvång accepteras som politisk metod.
Ljunge (2016)	Social Capital and the Family: Evidence that Strong Family Ties Cultivate Civic Virtues	Universella och altruistiska värderingar, ogillande av fusk och korruption	Familjebandens styrka	Starkare familjer ger upphov till mer universalistiska och altruistiska värderingar samt till ogillande av opportunistiskt beteende av olika slag.

Berggren (2014)	Ekonomins grund i kultur och institutioner	Tillväxt	Institutioner, kulturella faktorer	Översikt av forskning om hur kultur och institutioner påverkar tillväxt, men också om hur institutioner och kultur påverkar varandra.
Bergh och Nilsson (2014b)	When More Poor Means Less Poverty: On Income Inequality and Purchasing Power	Priset på ris, priset på Big Mac	Inkomstjämlighet	Fattiga kan gynnas av ökad inkomstjämlighet genom att priset på en del varor de konsumerar sjunker.

Not: Fullständiga referenser återfinns i referenslistan. För mer detaljerade resultat och teoretiska resonemang om mekanismer bakom resultaten hänvisar vi till de enskilda studierna, som förutom på tidskrifters och förlags hemsidor kan erhållas genom att kontakta forskarna.

Dessa studier är mer disparata men visar, var och en, intressanta resultat. De styrker resultat som visar att sociala normer är viktiga för att forma mänskligt beteende; visar att en god hälsa är gynnsam på arbetsmarknaden; att andra generationens invandrare i Europa påverkas av sin bakgrund (som kulturen i föräldrarnas hemländer, t.ex. när det gäller synen på jämställdhet och graden av samhällsnyttiga dygder.

MÅTT PÅ FORSKNINGEN

I *tabell 8* presenteras en del mått på den forskning som har genomförts och på de forskare som verkar inom ramen för programmet *Institutionernas ekonomi* vid IFN, om inte annat anges under perioden 2014–2019.

Tabell 8 Den vetenskapliga produktionen i *Institutionernas ekonomi* 2014–2019 i siffror.

Mått	Antal
Antal artiklar i vetenskapliga tidskrifter och bokkapitel på akademiska förlag	46
varav artiklar/bokkapitel	43/3
varav om tillit	11
varav om tolerans	4
varav om lycka och tillfredsställelse	5
varav om institutionell kvalitet och globalisering	9
varav om välfärdsstaten	8
varav om korruption	2
varav om övrigt	7
Antal citeringar för dessa artiklar och bokkapitel: totalt/per publikation/per forskare	553/12/III
De tre mest citerade publikationerna:	
1. Bergh och Bjørnskov (2014)	62
2. Bergh och Nilsson (2014)	58
3. Ljunge (2014b)	57
Antal böcker	2
Antal forskare	5
Antal associerade forskare	2
Antal forskningsprojekt/finansiärer	8/5

Not: Antalet citeringar är hämtade från *Google Scholar* den 16 juli 2019. Böckerna är Andersson m.fl. (2014) och Bergh (2014a).

FINANSIÄRER

De medverkande i programmet, liksom IFN, är synnerligen tacksamma för det finansiella stöd som har möjliggjort denna forskning. Forskningen har bedrivits i projekt finansierade av:

- Forte
- Jan Wallanders och Tom Hedelius stiftelse
- Johan och Jakob Söderbergs stiftelse
- Riksbankens Jubileumsfond
- Torsten Söderbergs Stiftelse
- Vetenskapsrådet

SLUTORD MED CENTRALA RESULTAT FRÅN FORSKNINGEN

Ledstjärnan för IFN:s forskningsprogram *Institutionernas ekonomi*, och för dess fem medverkande forskare Niclas Berggren, Andreas Bergh, Assar Lindbeck, Martin Ljunge och Therese Nilsson, är densamma som för IFN i stort: att producera högkvalitativa, vetenskapliga studier som bryter ny forskningsmässig mark och som är relevant för såväl svenskt näringsliv som samhället i stort.

Inriktningen är därför att säkerställa hög kvalitet genom att alla studier presenteras på konferenser och seminarier och accepteras för publicering i vetenskapliga tidskrifter efter granskning. När det gäller att bryta ny forskningsmässig mark utgör detta forskningsprogram vid IFN den enda sammanhållna gruppen bland svenska nationalekonomer som studerar institutioner och kultur, dessas ekonomiska konsekvenser och hur dessa påverkar varandra; och detta fält är relativt nytt och snabbväxande internationellt. När det gäller ett av ämnesområdena för forskningen, tolerans, har IFN-forskare varit bland de allra första att studera hur tolerans uppkommer och vilka vidare konsekvenser tolerans har. Slutligen har valet av ämnen gjorts så att de svarar mot ”verklighe- tens problem” – forskarna identifierar kunskapsluckor på viktiga områden, inte minst i det svenska samhället, och genomför sina studier med syfte att hitta lösningar.

Det är min och mina forskarkollegors förhoppning att denna genomgång av vad vi har ägnat oss åt de senaste fem åren ska väcka intresse för vidare läsning av våra publikationer, att resultaten kan användas för att förbättra förd politik och för att reformera institutioner samt att vi engageras av det omkringliggande samhället i vidare dialog som kan tydliggöra våra resultat och ge oss uppslag för nya, innovativa studier av nytta för samhällsutvecklingen.

Låt mig avsluta med att utifrån redovisad forskning, inalles alltså 46 studier, lyfta fram tio centrala resultat:

1. Tilliten hos svenskar är hög och förblir hög även vid emigration; det är viktigt att vårda den höga svenska tilliten (Bergh och Öhrvall 2018).
2. Samhällen som präglas av pragmatism tenderar att värdesätta jämställdhet; det motsatta gäller i samhällen som präglas av maskulinitet (Ljunge 2017).
3. Globalisering gör föräldrar mer intresserade av att lära sina barn tolerans (Berggren och Nilsson 2015).
4. Svenska kommuner löper risk för korruption när kommunpolitiker sitter i styrelse för kommunala bolag (Berg m.fl. 2019); ett sätt att begränsa kommunal korruption är att minska storleken på kommunstyrelsen (Bergh, Fink och Öhrvall 2017).
5. Framgångsrika välfärdsstater kombinerar marknadsekonomiska institutioner

- med en stor stat som utformar system som inte kräver att personer på central nivå behöver detaljerad kunskap (Bergh 2015b, 2019).
6. Sociala normer påverkar beteende och är viktiga för att se till att arbetsetik upprätthålls och att fusk i välfärdsstaten undviks (Bergh och Wichardt 2018; Lindbeck och Persson 2018).
  7. Det finns bidragkulturer i Sverige som påverkar sjukfrånvaron (Lindbeck, Palme och Persson 2016).
  8. Stöd till föräldrar förbättrar barns hälsa och livslängd (Bhalotra, Karlsson och Nilsson 2017).
  9. Globalisering tenderar att reducera fattigdomen i ett land, med en större effekt när den institutionella kvaliteten är lägre (Bergh, Mirkina och Nilsson 2015).
  10. Tolerans bland andra generationens invandrare påverkas av egenskaper i föräldrarnas hemländer – särskilt om andelen muslimer är hög (negativt), om värderingar säger att barn ska lära sig tolerans och respekt samt ansvarsfullhet (positivt) och om institutionerna är opartiska (positivt). Det är dock inte att den enskilde invandraren är muslim som är i sig kopplat till intolerans utan religiositet (Berggren, Ljunge och Nilsson 2019).

REFERENSER

- Acemoglu, Daron, Simon Johnson och James A. Robinson (2005), "Institutions as the Fundamental Cause of Long-Run Growth". Sid. 385–472 i Philippe Aghion och Steven N. Durlauf (red.), *Handbook of Economic Growth. Volume 1B*. Amsterdam: Elsevier.
- Acemoglu, Daron, Suresh Naidu, Pascual Restrepo och James A. Robinson (2019), "Democracy Does Cause Growth". *Journal of Political Economy* 127(1), 47–100.
- Alesina, Alberto och Paola Giuliano (2015), "Culture and Institutions". *Journal of Economic Literature* 53(4), 898–944.
- Algan, Yann och Pierre Cahuc (2010), "Inherited Trust and Growth". *American Economic Review* 100(5), 2060–2092.
- Algan, Yann och Pierre Cahuc (2013), "Trust, Growth, and Well-Being: New Evidence and Policy Implications". Sid. 49–120 i Philippe Aghion och Steven N. Durlauf (red.), *Handbook of Economic Growth. Volume 2A*. Amsterdam: Elsevier.
- Andersson, Staffan, Andreas Bergh, Gissur Erlingsson och Mats Sjölin (2014), *Korruption, maktmissbruk och legitimitet*. Lund: Studentlitteratur.
- Berggren, Niclas (2014), "Ekonomins grund i kultur och institutioner". *Ekonomiska Samfundets Tidskrift* 67(1), 6–15.
- Berggren, Niclas (2016), "Does Belief in Objective Morality Lead to Coercion? An Analysis of the Arguments of Kelsen and Buchanan". *Review of Austrian Economics* 29(3), 315–326.

- Berggren, Niclas, Andreas Bergh och Christian Bjørnskov (2015), "What Matters for Growth in Europe? Institutions versus Policies, Quality versus Instability". *Journal of Economic Policy Reform* 18(1), 69–88.
- Berggren, Niclas och Christian Bjørnskov (2011), "Is the Importance of Religion in Daily Life Related to Social Trust? Cross-Country and Cross-State Comparisons". *Journal of Economic Behavior & Organization* 80(3), 459–480.
- Berggren, Niclas och Christian Bjørnskov (2013), "Does Religiosity Promote Property Rights and the Rule of Law?". *Journal of Institutional Economics* 9(2), 161–185.
- Berggren, Niclas och Christian Bjørnskov (2017), "The Market-Promoting and Market-Preserving Role of Social Trust in Reforms of Policies and Institutions". *Southern Economic Journal* 84(1), 3–25.
- Berggren, Niclas och Christian Bjørnskov (2019a), "Do Voters Dislike Liberalizing Reforms? New Evidence Using Data on Satisfaction with Democracy". *Journal of Institutional Economics* 15(4), 631–648.
- Berggren, Niclas och Christian Bjørnskov (2019b), "Regulation and Government Debt". *Public Choice* 178(1–2), 153–178.
- Berggren, Niclas, Christian Bjørnskov och David Lipka (2015), "Legitimacy and the Cost of Government". *Public Choice* 162(3–4), 307–328.
- Berggren, Niclas, Christian Bjørnskov och Therese Nilsson (2017), "What Aspects of Society Matter for the Quality of Life of a Minority? Global Evidence from the New Gay Happiness Index". *Social Indicators Research* 132(3), 1163–1192.
- Berggren, Niclas, Christian Bjørnskov och Therese Nilsson (2018), "Do Equal Rights for a Minority Affect General Life Satisfaction?". *Journal of Happiness Studies* 19(5), 1465–1483.
- Berggren, Niclas, Sven-Olov Daunfeldt och Jörgen Hellström (2014), "Social Trust and Central-Bank Independence". *European Journal of Political Economy* 34(June), 425–439.
- Berggren, Niclas, Sven-Olov Daunfeldt och Jörgen Hellström (2016), "Does Social Trust Speed Up Reforms? The Case of Central-Bank Independence". *Journal of Institutional Economics* 12(2), 395–415.
- Berggren, Niclas och Mikael Elinder (2012a), "Tolerance and Growth: Modeling the Empirical Relationship". *Public Choice* 153(3–4), 495–502.
- Berggren, Niclas och Mikael Elinder (2012b), "Is Tolerance Good or Bad for Growth?". *Public Choice* 150(1–2), 283–308.
- Berggren, Niclas, Mikael Elinder och Henrik Jordahl (2008), "Trust and Growth, A Shaky Relationship". *Empirical Economics* 35(2), 251–274
- Berggren, Niclas och Henrik Jordahl (2006), "Free to Trust: Economic Freedom and Social Capital". *Kyklos* 59(2), 141–169.
- Berggren, Niclas, Martin Ljunge och Therese Nilsson (2019), "Roots of Tolerance

- Among Second-Generation Immigrants". Under utgivning i *Journal of Institutional Economics*.
- Berggren, Niclas och Therese Nilsson (2013), "Does Economic Freedom Foster Tolerance?". *Kyklos* 66(2), 177–207.
- Berggren, Niclas och Therese Nilsson (2014), "Market Institutions Bring Tolerance, Especially Where There Is Social Trust". *Applied Economics Letters* 21(17), 1234–1237.
- Berggren, Niclas och Therese Nilsson (2015), "Globalization and the Transmission of Social Values: The Case of Tolerance". *Journal of Comparative Economics* 43(2), 371–389.
- Berggren, Niclas och Therese Nilsson (2016), "Tolerance in the United States: Does Economic Freedom Transform Racial, Religious, Political and Sexual Attitudes?". *European Journal of Political Economy* 45(December), 53–70.
- Bergh, Andreas (2014a). *Sweden and the Revival of the Capitalist Welfare State*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Bergh, Andreas (2014b), "What Are the Policy Lessons from Sweden? On the Rise, Fall and Revival of a Capitalist Welfare State". *New Political Economy* 19(5), 662–694.
- Bergh, Andreas (2015a), "The Future of Welfare Services: How Worried Should We Be about Baumol, Wagner and Ageing?". *Nordic Economic Policy Review* 7(2), 197–218.
- Bergh, Andreas (2015b), "Yes, There Are Hayekian Welfare States (At Least in Theory)". *Econ Journal Watch* 12(1), 22–27.
- Bergh, Andreas (2017), "Explaining the Labor Market Gaps between Immigrants and Natives in the OECD". *Migration Letters* 14(2), 243–254.
- Bergh, Andreas (2019), "Hayekian Welfare States: Explaining the Co-Existence of Economic Freedom and Big Government". Under utgivning i *Journal of Institutional Economics*.
- Bergh, Andreas och Christian Bjørnskov (2014), "Trust, Welfare States and Income Equality: Sorting Out the Causality". *European Journal of Political Economy* 35(September), 183–199.
- Bergh, Andreas och Christian Bjørnskov (2019), "Trust Us to Repay: Social Trust, Long-Term Interest Rates and Sovereign Credit Ratings". Under utgivning i *Journal of Money, Credit and Banking*.
- Bergh, Andreas, Margareta Dackehag och Martin Rode (2017), "Are OECD Policy Recommendations for Public Sector Reform Biased against Welfare States? Evidence from a New Database". *European Journal of Political Economy* 48(June), 3–15.
- Bergh, Andreas, Gissur Erlingsson, Anders Gustafsson och Emanuel Wittberg (2019), "Municipally Owned Enterprises as Danger Zones for Corruption?"

- How Politicians Having Feet in Two Camps May Undermine Conditions for Accountability". *Public Integrity* 21(3), 320–352.
- Bergh, Andreas, Günther Fink och Richard Öhrvall (2017), "More Politicians, More Corruption: Evidence from Swedish Municipalities". *Public Choice* 172(3–4), 483–500.
- Bergh, Andreas och Magnus Henrekson (2015), "Government Size and Growth: A Rejoinder". *Journal of Economic Surveys* 30(2), 393–396.
- Bergh, Andreas, Irina Mirkina och Therese Nilsson (2014), "Globalization and Institutional Quality: A Panel Data Analysis". *Oxford Development Studies* 42(3), 365–394.
- Bergh, Andreas, Irina Mirkina och Therese Nilsson (2015), "Do the Poor Benefit from Globalization Regardless of Institutional Quality?". *Applied Economics Letters* 23(10), 708–712.
- Bergh, Andreas, Irina Mirkina och Therese Nilsson (2019), "Can Social Spending Cushion the Inequality Effect of Globalization?". Under utgivning i *Economics & Politics*.
- Bergh, Andreas och Therese Nilsson (2014a), "Is Globalization Reducing Absolute Poverty?". *World Development* 62(October), 42–61.
- Bergh, Andreas och Therese Nilsson (2014b), "When More Poor Means Less Poverty: On Income Inequality and Purchasing Power". *Southern Economic Journal* 81(1), 232–246.
- Bergh, Andreas och Philipp C. Wichardt (2018), "Accounting for Context: Separating Monetary and (Uncertain) Social Incentives". *Journal of Behavioral and Experimental Economics* 72(February), 61–66.
- Bergh, Andreas och Richard Öhrvall (2018), "A Sticky Trait: Social Trust among Swedish Expatriates in Countries with Varying Institutional Quality". *Journal of Comparative Economics* 46(4), 1146–1157.
- Besley, Timothy och Maitreesh Ghatak (2010), "Property Rights and Economic Development". Sid. 4525–4595 i Dani Rodrik och Mark R. Rosenzweig (red.), *Handbook of Development Economics. Volume 5*. Amsterdam: North-Holland.
- Bhalotra, Sonia, Martin Karlsson och Therese Nilsson (2017), "Infant Health and Longevity: Evidence from a Historical Intervention in Sweden". *Journal of the European Economic Association* 15(5), 1101–1157.
- Bjørnskov, Christian (2012), "How Does Social Trust Affect Economic Growth?". *Southern Economic Journal* 78(4), 1346–1368.
- Bjørnskov, Christian (2018), "Social Trust and Economic Growth". Sid. 535–558 i Eric Uslaner (red.), *Oxford Handbook of Social and Political Trust*. Oxford: Oxford University Press.
- Corneo, Giacomo och Olivier Jeanne (2009), "A Theory of Tolerance". *Journal of Public Economics* 93(5–6), 691–702.

- Costa-Font, Joan och Martin Ljunge (2018), "The 'Healthy Worker Effect': Do Healthy People Climb the Occupational Ladder?". *Economics & Human Biology* 28(February), 119–131.
- de Haan, Jakob, Susanna Lundström och Jan-Egbert Sturm (2006), "Market Oriented Institutions and Policies and Economic Growth: A Critical Survey". *Journal of Economic Surveys* 20(2), 157–191.
- Diener, Ed, Shigehiro Oishi och Richard E. Lucas (2002), "Subjective Well-Being: The Science of Happiness and Life Satisfaction". Sid. 187–194 i Shane J. Lopez och C. R. Snyder (red.), *Handbook of Positive Psychology*. Oxford: Oxford University Press.
- Eggertsson, Thrainn (1990), *Economic Behavior and Institutions*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Florida, Richard (2003), "Cities and the Creative Class". *City & Community* 2(1), 3–19.
- Frey, Bruno S. och Alois Stutzer (2001), *Happiness and Economics: How the Economy and Institutions Affect Human Well-Being*. Princeton: Princeton University Press.
- Giavazzi, Francesco, Ivan Petkov och Fabio Schiantarelli (2019), "Culture: Persistence and Evolution". *Journal of Economic Growth* 24(2), 117–154.
- Gorodnichenko, Yuriy och Gérard Roland (2011a), "Which Dimensions of Culture Matter for Long-Run Growth?". *American Economic Review* 101(3), 492–498.
- Gorodnichenko, Yuriy och Gérard Roland (2011b), "Individualism, Innovation, and Long-Run Growth". *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America* 108(4), 21316–21319.
- Guiso, Luigi, Paola Sapienza och Luigi Zingales (2006), "Does Culture Affect Economic Outcomes?". *Journal of Economic Perspectives* 20(2), 23–48.
- Guiso, Luigi, Paola Sapienza och Luigi Zingales (2008), "Trusting the Stock Market". *Journal of Finance* 63(6), 2557–2600.
- Guiso, Luigi, Paola Sapienza och Luigi Zingales (2009), "Cultural Biases in Economic Exchange?". *Quarterly Journal of Economics* 124(3), 1095–1131.
- Guiso, Luigi, Paola Sapienza och Luigi Zingales (2016), "Long-Term Persistence". *Journal of the European Economic Association* 14(6), 1401–1436.
- Inglehart, Ronald, Roberto Foa, Christopher Peterson och Christian Welzel (2008), "Development, Freedom and Rising Happiness: A Global Perspective (1981–2007)". *Perspectives on Psychological Science* 3(4), 264–285.
- Kahneman, Daniel B. och Alan B. Krueger (2006), "Developments in the Measurement of Subjective Well-Being". *Journal of Economic Perspectives* 20(1), 3–24.
- Lindbeck, Assar (1997), "The Swedish Experiment". *Journal of Economic Literature* 35(3), 1273–1319.

- Lindbeck, Assar, Mårten Palme och Mats Persson (2016), "Sickness Absence and Local Benefit Cultures". *Scandinavian Journal of Economics* 118(1), 49–78.
- Lindbeck, Assar och Mats Persson (2018), "Social Norms in Social Insurance". *Journal of Political Economy* 126(S1), S116–S139.
- Ljunge, Martin (2014a), "Social Capital and Health: Evidence that Ancestral Trust Promotes Health Among Children of Immigrants". *Economics and Human Biology* 15(December), 165–186.
- Ljunge, Martin (2014b), "Trust Issues: Evidence on the Intergenerational Trust Transmission from Children of Immigrants". *Journal of Economic Behavior and Organization* 106(October), 175–196.
- Ljunge, Martin (2014c), "Social Capital and Political Institutions: Evidence that Democracy Fosters Trust". *Economics Letters* 122(1), 44–49.
- Ljunge, Martin (2015), "Social Capital and the Family: Evidence that Strong Family Ties Cultivate Civic Virtues". *Economica* 82(January), 103–136.
- Ljunge, Martin (2016), "Migrants, Health and Happiness: Evidence that Health Assessments Travel with Migrants and Predict Well-Being". *Economics & Human Biology* 22(September), 35–46.
- Ljunge, Martin (2017), "Cultural Determinants of Gender Roles: Pragmatism as an Underpinning Attitude toward Gender Equality Among Children of Immigrants". Sid. 197–232 i Joan Costa-Font och Mario Macis (red.), *Social Economics: Current and Emerging Avenues*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Ljunge, Martin (2018a), "Trust Promotes Health: Addressing Reverse Causality by Studying Children of Immigrants". Sid. 184–195 i Sherman Folland och Eric Nauenberg (red.), *The Elgar Companion to Social Capital and Health*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Ljunge, Martin (2018b), "The Role of Trust in Explaining Health and Wealth Gaps in the EU". Sid. 199–219 i Ulf Bernitz, Moa Mårtensson, Lars Oxelheim och Thomas Persson (red.), *Bridging the Prosperity Gap in the EU: The Challenge Ahead*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Mokyr, Joel (1990), *The Lever of Riches: Technological Creativity and Economic Progress*. New York: Oxford University Press.
- Myhrman, Johan (1994), *Hur Sverige blev rikt*. Stockholm: SNS.
- North, Douglass C. (1990), *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge: Cambridge University Press.
- North, Douglass C. och Robert P. Thomas (1973), *The Rise of the Western World: A New Economic History*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pelikan, Pavel (1979), "Towards a Rational Method of Choosing Economic Institutions". Seminar Paper nr 135, Institutet för internationell ekonomi, Stockholms universitet, Stockholm.

- Persson, Torsten och Guido Tabellini (2003), *The Economic Effects of Constitutions*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Rodrik, Dani, Arvind Subramanian och Francesco Trebbi (2004), "Institutions Rule: The Primacy of Institutions over Geography and Integration in Economic Development". *Journal of Economic Growth* 9(2), 131–165.
- Roland, Gérard (2015), "Economics and Culture". Online i *Emerging Trends in the Social and Behavioral Sciences*, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/9781118900772.etrds0091>.
- Rose, David C. (2012), *The Moral Foundation of Economic Behavior*. Oxford: Oxford University Press.
- Rose, David C. (2018), *Why Culture Matters Most*. Oxford: Oxford University Press.
- Rosenberg, Nathan och Luther E. Birdzell Jr (1986), *How the West Grew Rich: The Economic Transformation of the Industrial World*. London: Tauris.
- Uslaner, Eric (red.) (2018), *Oxford Handbook of Social and Political Trust*. Oxford: Oxford University Press.
- Veenhoven, Ruut (2012), "Happiness: Also Known as 'Life Satisfaction' and 'Subjective Well-Being'". Sid. 63–77 i Kenneth C. Land, Alex C. Michalos och M. Joseph Sirgy (red.), *Handbook of Social Indicators and Quality of Life Research*. Berlin: Springer.
- Waldenström, Daniel (2005), "Privat äganderätt och ekonomisk tillväxt". Sid. 34–73 i Niclas Berggren och Nils Karlson (red.), *Äganderättens konsekvenser och grunder*. Stockholm: Ratio.
- Welander, Anna, Carl Hampus Lyttkens och Therese Nilsson (2015), "Globalization, Democracy and Child Health in Developing Countries". *Social Science & Medicine* 136–137(June), 52–63.
- Zak, Paul J. och Stephen Knack (2001), "Trust and Growth". *Economic Journal* 111(470), 295–321.

FÖRFATTARPRESENTATION

Niclas Berggren är född 1968 och disputerade i nationalekonomi vid Handelshögskolan i Stockholm 1997 på avhandlingen *Essays in Constitutional Economics*. Ett år av doktorandstudierna var förlagt till Center for Study of Public Choice vid George Mason University och finansierades av Fulbright-kommissionen. År 2005 erhöll han titeln docent från Handelshögskolan i Stockholm, och år 2016 erhölls samma titel från Ekonomihögskolan i Prag. Efter disputationen forskade han vid City-universitetet (1997–2001) och Ratio (2002–2011), för att sedan börja på Institutet för Näringslivsforskning (IFN) 2011. Sedan 2012 är han affilierad till Nationalekonomiska institutionen vid Ekonomihögskolan i Prag. Forskningsinriktningen är politisk och institutionell ekonomi, där fokus framför allt har kommit att ligga på kulturella faktorer ekonomiska betydelse – särskilt tillit, tolerans och religion. I slutet av 2013 startade IFN det nya forskningsprogrammet *Institutionernas ekonomi*, för vilket Niclas Berggren är programchef. Detta program samlar IFN-forskare som intresserar sig för hur samhällets spelregler i vid mening, inklusive moral och normer samt sociala attityder som tillit och tolerans, uppstår och vilken betydelse de har för ekonomiska utfall som inkomst, tillväxt och entreprenörskap. Under perioden 2012–2019 är Niclas Berggren en av redaktörerna för tidskriften *Ekonomisk Debatt*. Mer information, inte minst om publikationer och aktuell forskning, finns på hans hemsida www.ifn.se/niclasb.